

Asia: VN/13663/2022

Luonnokset: Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden vihreän siirtymän hankkeiden väliaikaisesta etusijamenettelystä aluehallintovirastojen lupakäsittelyssä vuosina 2023—2025 ja hallintotuomioistuimissa vuosina 2023-2027 ja asetus selvityksen sisällöstä

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne AVI-käsittelylain pykäluonnoksesta, uusi 2 a ja 2 b ja niiden perustelut

WWF Suomi kiittää mahdollisuudesta lausua.

Yleisiä huomioita

Vihreän siirtymän vauhdittaminen on välttämätöntä. 2020-luku on ratkaiseva mahdollisuudelle vielä pysyä Pariisin ilmastopimuksen tavoitteessa rajata ilmaston lämpeneminen 1,5 asteeseen. Kuluva kymmenluku on myös keskeinen luontokadon kääntämisessä luonnon elpymiseen.

Hallituksen esityksen perustelujen alkuyhteenvedossa on hyvin kuvattu ehdotuksen tavoite (korostukset lisätty):

”Vihreällä siirtymällä tarkoitetaan siirtymää kohti ekologisesti kestävää taloutta ja kasvua, joka ei perustu luonnonvarojen ylikulutukseen vaan nojaa vähähiilisiin sekä kiertotaloutta ja luonnon monimuotoisuutta edistäviin ratkaisuihin. Esityksen mukaisella menettelyllisellä etusijalla luotaisiin osaltaan kannustimia ei merkittävää haittaa –periaatteen huomioon ottavien investointien toteuttamiseen vauhdittamalla niitä koskevien lupahakemusten käsittelyä.”

Tärkeää ehdotuksessa on, että etusijan saadaksesen lupahakemuksen/valitusasian pitää sekä edistää kestäviä ratkaisuja että ottaa huomioon ”ei merkittävää haittaa” -periaate eli ns. DNSH.

Lupa-asioiden käsittelyn yleinen viipyminen ei näkemyksemme mukaan ole niinkään lainsäädännöllinen ongelma vaan viivettä aiheuttaa lupaviranomaisten ja hallinto-oikeuksien riittämätön resurssointi. Nyt esitettävän määräaikaisen ohituskaistasääntelyn ohella hallituksen on huolehdittava ympäristöhallinnon ja tuomioistuinten rahoituksen merkittävästä lisäämisestä.

Perusoikeusarvioinnin osalta WWF katsoo, että ympäristöperusoikeus tukee hallituksen esittämää etusijamenettelyä erityisesti, koska etusijan saadakseen hakijan on täytettävä lainsäädännön yleisiä lupakriteerejä tiukempi DNSH-arviointi.

AVI-käsittelylain pykäluonnos, uusi 2 a ja 2 b ja niiden perustelut

WWF pitää tärkeänä, että lain 2 a §:ssä on mainittu nimenomaisesti ei merkittävää haittaa -periaate ("DNSH") ja sen huomioon ottaminen.

DNSH-periaatteen jalkauttaminen etusijamenettelyä koskevaan lainsäädäntöön on välttämätön elementti ympäristöllisen kestävyuden kokonaisvaltaiseksi arvioimiseksi. Vain tällaisella kokonaisvaltaisella arvioinnilla voidaan perustella etusijan antamista. Vihreää siirtymää ei voida toteuttaa toimenpiteillä, jotka edistävät yhtä ympäristötavoitetta muiden tavoitteiden kustannuksella. Ympäristökriisit, kuten ilmastokriisi ja luontokato, on ratkaistava yhdessä.

Sen sijaan 2 momentissa oleva määritelmä uusiutuvan energian hankkeille, jotka saavat menettelyllisen etusijan, on perusteettoman laaja. Lakiteksti kuuluu näin:

1) uusiutuvan energian hanke vesiympäristössä tai uusiutuvan energian tuotantolaitos

Etusija tulisi antaa vain sellaisille uusiutuvan energian hankkeille, jotka perustellusti ja merkittävästi edistävät siirtymää. Sen vuoksi puubiomassan polttoon perustuvaa sähkön ja lämmöntuotantoa ei tule etusijamenettelyllä priorisoida. Myöskään vesivoiman tuotantoa ei tule sisällyttää etusijasäädökseen, koska siihen tyypillisesti liittyy merkittäviä negatiivisia ympäristövaikutuksia. Hallituksen esityksen pykäläkohtaisia perusteluja tulisi sen vuoksi muuttaa näin:

"Momentin luettelon 1 kohdassa hanketyypeinä olisivat uusiutuvan energian hanke vesiympäristössä tai uusiutuvan energian tuotantolaitos. Uusiutuvalla energialla tarkoitettaisiin tuuli- ja aurinkoenergiaa, geotermistä energiaa, ympäristön energiaa, vuorovesi- ja aaltoenergiaa ja muuta valtamerienergiaa, [POISTETAAN vesivoimaa ja biomassaa] sekä kaatopaikoilla ja

jätevedenpuhdistamoissa syntyvää kaasua ja biokaasua, joka ei ole peräisin fossiilisista lähteistä. Uusiutuvan energian tuotantolaitoksella puolestaan tarkoitettaisiin energiaa tuottavaa laitosta, jonka tuottama energia on täysin tai osittain uusiutuvaa sekä muita vastaavia laitoksia. Kyseessä voisi olla myös muun tyyppinen vihreää siirtymää toteuttava hanke vesiympäristössä kuten esimerkiksi erillinen meri- tai vesialueella sijoitettava siirtokaapeli tai muu hankkeeseen liittyvä toimi.”

Ehdotettu 2 b § koskee muun muassa DNSH-periaatteen huomioimisesta annettavaa hakijan selvitystä.

Lakiin liittyvän asetuksen mukaan selvityksen on sisällettävä hakijan kirjallinen arvio siitä, aiheutuuko toiminnasta merkittävää haittaa kestävästä sijoittamisesta helpottavasta kehyksestä ja asetuksen (EU) 2019/2088 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2020/852 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuille ympäristötavoitteille, joita ovat:

- 1) ilmastonmuutoksen hillintä;
- 2) ilmastonmuutokseen sopeutuminen;
- 3) vesivarojen ja merialueiden luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojeleminen;
- 4) kiertotalouteen siirtyminen;
- 5) ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen; sekä
- 6) biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojeleminen ja ennallistaminen.

Selvityksen on sisällettävä myös yhteenveto hakijan arviosta.

Positiivista esityksessä on se, että DNSH-kriteerit otetaan EU:n kestävästä sijoittamisesta helpottavasta kehyksestä. Tällöin lupaviranomaisen ja tuomioistuimen on helppoa löytää säädökselle sisältö, johon hakijan selvitystä verrataan, eikä yrityksille ei tule noudatettavaksi useita kriteeristöjä.

Ongelmalliseksi voi muodostua se, että kriteerinin täyttymistä arvioidaan vain hakijan hakemuksessa esittämän arvion kautta ilman ulkopuolista arviota. Lain tavoitteiden toteutumisen kannalta on välttämätöntä seurata tarkasti, minkälaiseksi soveltamiskäytäntö muotoutuu. Väliaikaisen lain hyväksyttävyydelle on välttämätöntä, että DNSH-periaatetta noudatetaan tiukasti. Hakemuksen kuulutusvaiheessa sidosryhmät voivat antaa tärkeää palautetta DNSH-selvityksen riittävydestä.

Maailman Luonnon Säätiö – World Wide Fund For Nature, Suomen rahasto sr

Jari Luukkonen
Suojelujohtaja

Raija-Leena Ojanen
Oikeudellinen neuvonantaja

Lausuntonne vesilain pykäläluonnoksesta, uusi 15 luvun 4 a ja sen perustelut

-

Lausuntonne ympäristönsuojelulain pykäläluonnoksesta, uusi 197 a ja sen perustelut

-

Lausuntonne maankäyttö- ja rakennuslain pykäläluonnoksesta, uusi 188 a ja sen perustelut

-

Lausuntonne luonnoksen sisältyvistä siirtymäsäännöksistä (ns. AVI-käsittelylaki ja MRL)

-

Lausuntonne hallituksen esitysluonnoksesta muilta osin

-

Lausuntonne asetusluonnoksesta ja perustelumuiistiosta

-

Voit jättää kommentit lausuntoon myös liitteenä

[WWF lausunto Vihreän siirtymän hankkeiden etusija.pdf](#)

Ojanen Raija
WWF Suomi